

Etične smernice za supervizorje Društva za supervizijo

- 1. Uvod**
- 2. Načela**
- 3. Veljavnost**
- 4. Odgovornost**
- 5. Strokovne kompetence in dopolnilno izobraževanje**
- 6. Obravnavanje mnogovrstnih vlog**
- 7. Varovanja podatkov in odgovorno (korektno) informiranje**
- 8. Odnos do kolegov**
- 9. Raziskovanje**
- 10. Soodgovornost članov Društva za supervizijo za poklicno etiko**
- 11. Sugestije za reševanje konfliktov**

1. Uvod

Društvo za supervizijo je skrbnik za zagotavljanje profesionalne in kvalitetne izvedbe supervizije ter izobraževanj na področju supervizije. Poglavitna sestavina izvedbenih standardov so etične smernice.

Ta dokument skrbi, da so supervizorji dovzetni za etične dileme pri svojem delu. Etične smernice so namenjene vzpodbudi supervizorjevega kritičnega pogleda na lastno delo. Nudijo spodbudo za refleksijo in dodatno izobraževanje, hkrati pa ga varujejo pred pretiranimi predstavami o svojih zmožnostih in pred previsokimi pričakovanji klientov.

Etične smernice nudijo orientacijo članom in organom Društva za supervizijo:

- pri razvoju njihove identitete in samorazumevanju,
- pri prenosu njihovih znanj v supervizijsko delo in
- pri oblikovanju aktivnosti združenja.

Zunanje osebe, institucije, pristojne službe in naročniki supervizijskih storitev morajo biti seznanjeni s cilji supervizije in njenimi osnovnimi načeli. Zaradi zaščite uporabnikov morajo vedeti, kaj lahko od supervizorja Društva za supervizijo v osnovi pričakujejo in kaj lahko od njega zahtevajo.

2. Načela

Ravnanje v superviziji temelji na strokovnosti ter na etični in znanstveni podlagi. Za supervizorje Društva za supervizijo je vsaka oseba samostojna in odgovorna oseba, katere dostojanstvo je nedotakljivo in zaščiteno. Supervizorji se do vsakogar obnašajo spoštljivo, ne glede na poreklo, svetovni nazor ali način življenja posameznika. Pozorni so na nedotakljivost in zaščito časti vsakega posameznika. Izhajajo iz predpostavke, da so osebe in organizacije sposobne učenja, rasti in razvoja ter da take tudi ostanejo.

Moralna načela, iz katerih izhaja supervizor in v skladu s katerimi ravna, so: avtonomnost, pravičnost, dobronamernost, neškodljivost in zvestoba. To pomeni, da:

- se supervizor odloča in ravna skladno s svojimi vrednotami, hkrati pa ne pozabi na pravice drugih;
- supervizor ob vsaki intervenciji razmisli o lastnostih in stanju supervizanta, ki mu je intervencija namenjena;
- se supervizor drži načela »predvsem nikomur ne škodim«;
- supervizor spodbuja supervizanta, naj ob vsaki refleksiji svojega ravnanja in pri načrtovanju nadaljnjega ravnanja razmišlja o neškodovanju klientu;
- je supervizor lojalen, zanesljiv in spoštuje obveze.

3. Veljavnost

Te smernice zavezujejo vse supervizorje, vključene v Društvo za supervizijo, ne glede na to, kje in na kakšen način izvajajo supervizijo.

4. Odgovornost

Supervizorji so odgovorni za svoje strokovno ravnanje in se zavedajo možnih osebnostnih in družbenih učinkov na supervizanta, zato ravnajo takole:

- 4.1. Postopajo tako, da preprečijo vnaprej napovedljivo škodo, ki se da preprečiti.
- 4.2. Odklonijo naročilo, ki ga ne morejo izvesti po normah stroke ali ki ni v skladu z »etičnimi smernicami« Društva za supervizijo.
- 4.3. Prekinejo supervizijo, če med izvedbo ugotovijo, da je ne morejo izvesti po normah stroke ali da ni v skladu z »etičnimi smernicami« Društva za supervizijo.
- 4.4. Ne supervizirajo oseb, s katerimi so na kakršen koli način v krvnem sorodstvu, zakonski zvezi, ali drugih oseb, ki so jim blizu.
- 4.5. Odklonijo naročila ali prekinejo proces, če se izkaže, da bi bile pri izvedbi procesa kršene človekove pravice (skladno s konvencijo ZN o človekovih pravicah).
- 4.6. Odklonijo naročilo totalitarnih, seksističnih, do tujcev sovražnih ali rasističnih organizacij.

5. Strokovne kompetence in dopolnilno izobraževanje

Supervizorji svoje delo pogosto opravljajo sami. Zato izpolnitev supervizijskih nalog zahteva nenehno samokritično preizkušanje lastnih osebnih in strokovnih usposobljenosti ter kompetenc, nenehno prizadevanje za nadaljnji razvoj na področju strokovne izobrazbe, metodike in osebnosti ter upoštevanje svojih omejitev.

Zato naj:

- 5.1. Supervizorji ob vsakem naročilu samokritično razmislijo, če so njihovo znanje, sposobnosti in osebni pogoji primerni za dano nalogo. Svoj način dela transparentno predstavijo in razložijo naročniku oziroma supervizantu.
- 5.2. Supervizorji se omejijo na tiste supervizijske storitve, ki so bile dogovorjene in ležijo v okvirih njihovih kompetenc. Pazijo na kar se da jasno razmejitve od drugih – v določenih primerih dopolnjujočih – sorodnih strok (npr. psihoterapije, podjetniškega svetovanja, mediacije, moderatorstva ter tudi osebnostne rasti, poučevanja ...). Če se med procesom izkaže, da bi bila katera druga stroka bolj primerna za potrebe supervizanta, je o tem potrebno supervizanta obvestiti in mu dati napotke za naprej.
- 5.3. Člani Društva za supervizijo poskrbijo za redno izobraževanje (izmenjava mnenj med kolegi iz stroke, študijski dnevi Društva za supervizijo, nadaljnje izobraževanje v

podobnih strokah, prebiranje strokovne literature in zavzemanje za dostopnost informacij in spoznanj s področja supervizijskega dela ...).

5.4. Supervizorji redno izvajajo refleksijo svoje dejavnosti, tako da so vključeni v intervizijo, supervizijo ali metasupervizijo.

6. Obravnava mnogovrstnih vlog

6.1. Supervizorji, ki so kvalificirani tudi na psihoterapevtskem področju in/ali drugih (po)svetovalnih področjih, morajo supervizijski proces razmejiti od psihoterapevtskega in/ali (po)svetovalnega procesa. Osebnostni problemi se obravnavajo na superviziji samo v primeru, kadar vplivajo na probleme, ki jih ima supervizant s klientom pri svojem strokovnem delovanju.

6.2. Supervizorji, ki jim je dodeljena dvojna vloga (supervizantov profesor, psihoterapevt, administrativni supervizor), si morajo prizadevati, da do skrajnosti zmanjšajo potencialni konflikt in se s supervizanti dogovorijo, kakšna so pričakovanja in odgovornosti, ki so povezana z določeno vlogo.

6.3. Supervizorji ne smejo imeti kakršnekoli oblike spolnega kontakta s supervizanti. Supervizorji ne vstopajo v nikakršno obliko socialnega stika ali interakcije, ki bi lahko ogrozila odnos supervizor – supervizant.

7. Varovanje podatkov in odgovorno informiranje

Vsaka zloraba zaupnega odnosa – v korist gospodarskih, socialnih, seksualnih ali drugih osebnih interesov supervizorja – velja kot neetično ravnanje in je nedopustno. Supervizorji podatkov o supervizantih (in tudi rezultatov analiz teh podatkov), ki so še v supervizijskem procesu, ne smejo uporabiti za lastne interese ali interese drugih supervizantov.

Supervizorji se držijo naslednjih napotkov:

7.1. Zaupnost in molčečnost v skupinski, timski in metasuperviziji.

Supervizorji se dogovorijo o molčečnosti in o zaupnosti podatkov, ki izhajajo iz timske, skupinske ali supervizirane supervizije.

7.2. Zaupnost do naročnika

V supervizijski dogovor se pred začetkom supervizije zapiše, ali lahko supervizor naročniku zaupa podatke, ki izhajajo iz procesa supervizije.

7.3. Hranjenje posnetkov, pisnih zapiskov in drugega materiala

Supervizorji uporabljajo informacije o osebah in institucijah, ki so jim bile zaupane, strogo zaupno. Skrbijo, da so vsi pisni arhivi z zaupno vsebino varno shranjeni in da je dostop do njih vsakomur preprečen in/ali da so podatki popolnoma anonimni. Obveza molčečnosti velja tudi po dokončanju supervizijskega procesa. Video in avdio posnetki so zaupne informacije. Supervizorji pazijo, da je ta material uporabljen le v supervizijske, izobraževalne in raziskovalne namene. Supervizorji naj si predhodno pridobijo pisno dovoljenje za snemanje supervizijskih srečanj.

7.4. Nudjenje informacij supervizorja o sebi

Supervizorji na spoznavnem srečanju razložijo, kakšen je njihov stil dela, izkušnje ter poklicno in institucionalno ozadje. Supervizorji smejo oglaševati in tržiti svoje storitve, vendar morajo biti informacije objektivne.

7.5. Dogovori pred sklenitvijo supervizijskega dogovora.

Pred sklenitvijo supervizijskega dogovora morajo biti dogovorjene vzajemne obveznosti: termini srečanj, trajanje srečanj, pravila izostanka in obveza molčečnosti. Supervizorji, ki izvajajo supervizijo v organizaciji, se z vsemi člani skupine po potrebi pogovorijo še o morebitnih zadržkih zaradi sestave skupine (npr. sodelovanje nadrejene osebe v supervizijski skupini).

7.6. Stik z javnostjo in objava podatkov

Kadar supervizorji javno nastopajo (predavanja, nastopi v medijih, javne izjave novinarjem ali svetovanje v javnosti), naj pazijo na objektivnost informacij. V primerih, ko predstavljajo svojo prakso ali javno analizirajo neko situacijo, naj pazijo, da ostanejo identitete posameznikov, ki so zajete v razlagi, neprepoznavne.

7.7. Kršitev dolžnosti do molčečnosti in obveščanje o pravnih omejitvah zaupnosti

Kršitev dolžnosti molčečnosti se dopusti le takrat, ko supervizor (ki mora biti stoddostno prepričan) presodi, da bi s prekinitvijo molčečnosti preprečil neposredno grozečo nevarnost in znatno škodo supervizantu ali kaki drugi osebi. O omejitvah zaupnosti naj bo supervizant obveščen ob začetku procesa.

8. Odnos do kolegov

Supervizorji spremljajo delo kolegov s spoštovanjem in se vzdržijo vsake brezpredmetne kritike na način, kako opravljajo poklic drugi supervizorji in kolegi sorodnih poklicev.

Vsekakor sta konstruktivna kritika in zdrava konkurenca dobrodošli, a vse skupaj naj poteka v duhu lojalnosti, tolerance in sodelovanja.

9. Raziskovanje

Društvu za supervizijo so v interesu nadaljnji znanstveni razvoj supervizije in njeni razvojni učinki. Zato supervizorje spodbuja, da sodelujejo pri načrtnih raziskavah. Supervizorji so pri tem »znanstveno pošteni« in v raziskavah in publikacijah pazijo na pravice klientov/strank in naročnikov (npr. upoštevajo načelo molčečnosti in skrbijo za anonimnost vseh podatkov).

10. Soodgovornost članov Društva za supervizijo za poklicno etiko

Člani društva se obvezujejo, da bodo etične cilje, kot so oblikovani v tem dokumentu, podpirali.

Obvezujejo se, da bodo v primerih pritožbe prikazali zadevne informacije in s tem prispevali k razjasnitvi spora (z upoštevanjem molčečnosti in načela varovanja podatkov).

Upravni odbor društva skrbi, da ostane poklicno-etični diskurz med člani živ in da se o etičnih standardih javno razpravlja na občnih zborih. Člani upravnega odbora Društva za supervizijo se obvezujejo, da bodo vsakih pet let (po potrebi pa tudi bolj pogosto) pregledali vsebino in aktualnost etičnih smernic in nato na občnem zboru društva z ostalimi člani v diskusijah izvedli spremembe smernic.

11. Sugestije za reševanje konfliktov

Supervizorji si lahko v primerih reševanja konfliktov pomagajo z naslednjo prioriteto listo:

- a. pomembni pravni in etični standardi,
- b. klientova dobrobit,
- c. supervizantova dobrobit,
- d. supervizorjeva dobrobit in
- e. programske potrebe in/ali potrebe organizacije.

Pripravila: Ajda Eiselt